

52^e Jaargang

Dinsdag 7 februari 2017

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie *Ambtelijke praktijk*

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd *Sprekend verleden*

Het geweld van de geweldigers

“En van de dagen van Johannes de Doper tot nu toe wordt het Koninkrijk der hemelen geweld aangedaan en de geweldigers nemen hetzelfde met geweld” (Mattheüs 11: 12).

1 april 1572 – een bekende datum in onze geschiedenisboekjes. De watergeuzen nemen het stadje Den Briel in voor de prins. De geuzen hadden de inname van de stad geëist. Toen ze die niet kregen, verschaften ze zich toegang. De geweldenaars hebben de stad genomen met geweld. Ze moesten naar binnen. En ze kwamen naar binnen. Het kon niet anders! Zo kwam de geus in Den Briel... Vanaf die dag kreeg de prins van Oranje vaste voet in de Nederlanden.

De Heere Jezus is in gesprek met de scharen. Het gaat over Johannes de Doper die nu in de gevangenis zit. Johannes had door middel van twee van zijn discipelen de Meester laten vragen: “Zijt Gij degene die komen zou, of verwachten wij een ander?” De mensen die Jezus gevolgd waren, hadden het aangehoord. Ze hadden hun hoofd over die Johannes geschud. Ze hadden hun oordeel al klaar: “een riet, door de wind heen en weer bewogen, meer niet...” Maar dan gaat de Heere Jezus het voor Johannes en diens prediking opnemen. Hij was de door God gezonden bode die de weg van de Christus bereiden zou. Zijn prediking was scherp geweest: “Bekeert u en gelooft het Evangelie.” Johannes had van zichzelf afgewezen: “Zie, het Lam Gods!” De Heere had op die prediking vrucht gegeven. Sinds zijn dagen nemen de geweldigers het Koninkrijk der hemelen met geweld. Aldus de Heere Jezus.

Wie waren die geweldigers? Dat waren geen krachtpatsers van zichzelf. Het waren degenen die tot Johannes kwamen, belijdende hun zonden. Het waren de hoeren, de tollenaars en de zondaars. Van hen staat geschreven dat ze God rechtvaardigden [Luk. 7: 29]. Ze bogen hun hoofd en riepen tot de Heere. Mensen in nood. Die waren vastgelopen. Die zich bewust werden dat ze zich bevonden in de stad Verderf. Maar ze moesten eruit! Koste wat kost! Dat zijn de geweldenaars. De nood van hun leven bracht hen zover.

Stel, een van aard timide en zachtmoedig mens. Bedachtzaam en weloverwogen gaat hij doorgaans zijn weg. Maar die zelfde onverstoorbare man komt er op enig moment achter dat hij zich in een brandend huis bevindt. Wat zal zo’n evenwichtige man doen? Wat wordt hij plotseling? Hij wordt een geweldenaar. Hij zet alles op alles om dat huis te ontvluchten. Al is het door een dichte deur of een gesloten venster. De nood brengt zo iemand tot onvermoede en panische inspanning. Hij moet eruit! Hij zal eruit! De nood is te groot.

De prediking van Johannes was een ontmaskerende, een ontdekkende prediking. Hij liet de mensen de werkelijke situatie van hun verloren leven zien. “De bijl ligt aan

de wortel van de boom!” En ze hadden zich laten gezegen. Ze geloofden het. Maar daarom konden ze niet blijven waar ze waren. Ze beseften: hun levenshuis stond in brand. In die nood gingen ze geweld oefenen op het Koninkrijk Gods. Ze werden geweldigers. “Zie mij, Heere, Wien elk moet duchten, tot U vluchten...” Dat Koninkrijk werd bestormd. En, o wonder, het werd ingenomen! Ze namen hetzelfde met geweld. Ja, echt een wonder. Een genadewonder. Wat blijkt? De Heere, de Koning van dat Koninkrijk, laat Zich overweldigen. Hij geeft Zich gewonnen. Hij laat Zich verbidden. Hij maakt het waar: “Wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen!”

Hoe zou het toch komen dat zo velen nog niet binnen dat Koninkrijk zijn? Dat ze nog buiten staan? Is het omdat ze zich niet in een brandend huis, niet in de stad Verderf, bevinden? Nee, die conclusie is onjuist. Het antwoord is: omdat ze de dreigende realiteit van hun leven niet tot zich laten doordringen. Of zelfs: dat tegen beter weten in ontkennen en negeren. Zich niet in de nood willen laten brengen. En ook niet willen beseffen dat er alleen in de weg van het “geweld” redding is. Geen besef van het haastige verderf. En geen besef van de gewisse weg tot ont-koming. En daarom geen geweld... De vraag is of de zaak van het ingaan in het Koninkrijk van God de grootste in mijn leven is geworden. Werd dat mijn eerste prioriteit?

De geweldigers nemen het Koninkrijk met geweld. En toch – vraag het hun eens, die zogenaamde geweldigers. Van zichzelf zullen ze over dat geweld niet veel spreken. In hun oog heeft het geen enkel gewicht in de schaal gelegd. Geen verdienstelijkheid is er in te vinden. “De geweldigers nemen dat Koninkrijk van God...?” “Ja, zo zegt de Heere Jezus het. Maar dieper bezien is het nog anders. Dat zegt de Heere Jezus op een ander moment: “Vrees niet, gij klein kuddeke, want het is uws Vaders welbehagen ulieden het Koninkrijk te géven!” De geweldigers ontvangen het. Maar dat geweld – het is wel de weg waarin de Heere het werkt, het ingaan in het Koninkrijk. Wat een genade!

J.M.J. Kieviet

Al is de leugen nog zo snel...

De rest van dit spreekwoord zal iedereen wel kunnen aanvullen: 'de waarheid achterhaalt hem wel'. Soms gebeurt dat met de snelheid van een Ferrari, en soms met die van een scootmobiel. Maar de Amerikanen zeggen: 'Life always comes back at you!' Vroeg of laat komt het uit. Dat moest een minister ook ondervinden. In deze weken staat de 'Teeven-deal' weer volop in de belangstelling van politiek Den Haag. Dat gaat over een groot geldbedrag dat jaren geleden door voormalig staatssecretaris van justitie mr. Teeven aan een crimineel is gegeven. Over deze deal is lang gelogen. Minister Opstelten en staatssecretaris Teeven zijn daarom in 2015 al weggestuurd, in 2016 kamervoorzitter van Miltenburg en vorige week nu ook minister van der Steur. Want zij hebben de waarheid achtergehouden. Maar de waarheid komt toch een keer boven tafel. Dat hebben de broers van Jozef ook moeten ondervinden.

Het is inmiddels al 21 jaar geleden dat de broers Jozef naar Egypte hebben verkocht. Jozef heeft 13 jaar in slavernij en gevangenschap doorgebracht; er zijn 7 vette jaren verstreken en het 1e jaar van de magere jaren is ook voorbij. En al die jaren hebben de broers over hun bedrog gezwegen. Maar ze zijn het nog niet vergeten. Dat blijkt wel uit de tekst. Jakob is verbaasd. *'Waar wachten jullie nog op? Jullie hadden al 10x terug kunnen zijn'*.

Waarom aarzelen die broers, waarom durven ze niet naar Egypte? Het antwoord staat in vers 3. Daar worden ze niet Jakobs zonen genoemd, maar 'Jozefs broeders'. Toen het woord 'Egypte' viel, toen dachten ze terug aan Jozef. Ze hadden hem immers naar Egypte verkocht? Dat hadden ze diep in hun hart weggestopt, maar dat woord 'Egypte' riep alles weer wakker. Lang hadden ze gedacht dat het niet ontdekt zou worden, maar hier wordt het spreekwoord bewaarheid: *'Al is de leugen nog zo snel, de waarheid achterhaalt hem wel'*. Lang kan de zonde bedekt blijven, maar éénmaal komt het uit. Het woord

'Egypte' slaat bij die broers ineens als een haak in hun geweten. Dat woord dat brandt in hun geweten. Maar ze willen er niet over praten.

En dat is nu typisch iets voor de mens. Dat komt er al uit als kinderen nog maar klein zijn en een ander de schuld geven. En bij het ouder worden blijft hij die neiging vertonen, tot en met de hoogste plaatste mensen toe. Sommige politici liegen en bedriegen er op los.

En is het geestelijk niet precies eender? We leven over de zonde heen alsof er geen alwetend God is. We brengen ons geweten tot zwijgen en we stoppen het soms diep weg. We zitten er nog het meest over in of mensen het niet ontdekken. En als het verborgen blijft, of het nu diefstal is of ontucht of vloeken, maar dan kunnen we er mee doorleven. Alsof God geen ogen en geen oren heeft. Maar God komt onherroepelijk op de zonde in ons leven terug. Is het niet tijdens ons leven, dan is het voor Zijn Rechterstoel. Dan gaan de boeken open en dan wordt alles openbaar. En dan worden we eeuwig gestraft voor het feit dat we gearzeld hebben om de zonden voor God en mensen te belijden.

Wat is er de oorzaak van dat de mens van nature er niet toe komt om de zonde te benoemen? En dat hij aarzelt om tot de Meerdere van Jozef te gaan? Dat is omdat de mens geen zondaar wil zijn. Hij probeert de zonden te bagatelliseren en te vergoelijken. En daarom is er zoveel verzet tegen de ontdekkende prediking. Er mag niet over de zonde worden gepraat en het woord 'goddeloze' mag niet gebruikt. En zeker de eeuwige verdoemenis mag niet meer genoemd worden, want dat is zo'n naar woord.

Maar als een mens zondaar voor God wordt, dan gaat hij zwijgen. Dan gaat hij al die dingen die God in Zijn Woord over de zonde zegt, toestemmen. Dan heeft hij er geen bezwaar meer tegen als de zonde wordt blootgelegd. Dan heeft hij er geen bezwaar meer tegen als er wordt gezegd: *'Gij zijt die man, die vrouw'*. Maar dan wordt hij overtuigd van de waarheid van dat Woord. En dan komt er de overbuiging onder dat Woord. *'Ik heb gedaan dat kwaad was in Uw oog. Dies ben Ik Heere Uw gramschap dubbel waardig'*.

Ben jij al zover?

M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Genesis 42:1
Toen Jakob zag, dat er koren in Egypte was, zo zeide Jakob tot zijn zonen: *Waarom ziet gij op elkander?*

Wie met droefheid belijdt: de eerste Adam vertoont mijn levensbeeld, zal met blijdschap en vertrouwen geloven in de tweede Adam. Hij is de Christus van de Schriften. De woorden van God zijn door en van Hem. Met nadruk zegt de Christus: die zijn het die van Mij getuigen.

Christus Jezus is het vleesgeworden Woord en heeft onder ons gewoond. Getabernakeld. Dat is: voor een tijd heeft Hij onder ons gewandeld en geleefd in alle omstandigheden. Drie en dertig jaar was Jezus onder de mensen en niet doelloos. Staatsverwisseling vond plaats in Zijn opwekkingsuur uit de doden door Zijn Vader. Echter, Zijn werk als Profeet, Priester en Koning, zet Hij voort. Nog heerlijker en rijker dan in de staat van Zijn vernedering. Het gedane werk in die staat mag niet voorbij gezien worden en zeker niet vergeten worden. In het onderwijs van Jezus na Zijn opstanding was zelfs het Oude Testament een open boek voor Hem. Hij ging er als Christus Jezus van uit en zo betuigde Hij de Vervuller van de Schriften te zijn. De tweede Adam. De Hersteller tot beschaming, tot siddering van de satan. Zijn einde werd gesteld en dit einde komt al meer in zicht. Satan doet nu veel. Veelzijdig, want hij weet: mijn dagen zijn geteld. Voor de Kerk komt het nu bijzonder aan op waken en bidden opdat men niet in verzoeking komt. Zijn de lampen brandende? Zijn we onderweg, op weg naar de Koningszaal? Eer en heerlijkheid wachtte Christus, want Hij is niet slechts als mens Profeet, Priester en Koning. Christus Jezus vervult Zijn ambten als Middelaar. Plaatsbekledend. Verzoenend en herstellend. Vandaar dat niet vergeten mag worden dat de naam Christus de inhoud van de naam

Het Apostolicum (21)

Jezus verklaart. Bijzonder in het Nieuwe Testament wordt erop gewezen, dat Christus de gezalfde Ambtsdrager door God Zijn Vader is. Dit opent de weg tot realisering van de naam Jezus, Zaligmaker. Naar Gods recht en zo naar Gods wil, draagt Hij de namen Christus Jezus of Jezus Christus. Die namen zijn onwankelbaar en schitteren in Gods genadelicht. Ook tot onze blijdschap en troost. De jubeltoon van Paulus is: Jezus Christus is gisteren en heden De zelfde en in der eeuwigheid. Hebr. 13:8. De eerste taak van de Christus was en is profeet zijn. De Oud- Testamentische profeten waren een afschaduwung van Hem. Hoe onderscheiden ook. In het brengen van Gods Woord. In het wijzen op de toekomst. In het wonderen doen. Ieder had zijn eigen taak en opdracht. Allen stonden in de dienst van God. In Zijn onderwijs heeft Christus Jezus het onderstreept. Als de hoogste Profeet en Leraar heeft Christus de verborgen raad en wil van God van onze verlossing volkomen geopenbaard. De raad en wil van God zijn woorden ontleend aan de Schriften. De raad is het besluit van God in de eeuwigheid om te verlossen en de wil van God is Zijn verlossingswerk in de tijd. De uitvoering ervan zien we in Gods heilsopenbaring. Het begon met de moederbelofte in het paradijs. Het werd verkondigd door de aartsvaders Abraham, Izak en Jakob en door de profeten. Uitgebeeld in de offerdienst, op de grote verzoendag en in het jubeljaar. Vervuld in de kerstnacht. Er was Heilsverkondiging en Heilsjubel. De voortgaande heilsopenbaring bereikt haar heilseinde in de komst en het spreken van Christus. In Gods Woord staat: God voortijds veelmaal en op velerlei wijze tot de vaderen gesproken hebbende door de profeten heeft in deze laatste dagen tot ons gesproken door de Zoon (Hebr. 1:1). Tot ons wordt gezegd: Zie op de Christus, Hij is de hoogste Profeet en Leraar. Wat we behoren te weten van onze verlossing is door Hem geopenbaard, medegedeeld, bekend gemaakt. Als Profeet en Leraar heeft Hij alles openlijk, duidelijk, door-

gegeven. Alles wat wij zouden moeten weten, kunnen we weten. Niets wat tot onze zaligheid dient heeft Christus voor Zich gehouden. Herderlijk sprak Christus in elk woord en in elke daad. Zelfs aan het kruis. Wie zich dienstknecht van deze Profeet en Leraar noemt, mag wel nagaan of Jezus hem zijn dienstknecht noemt. Dit is hoogst belangrijk voor de dienaar en de gemeente. Liefde moet hem beheersen als het gaat over het wel en wee. In de bediening mag het herderlijke nooit ontbreken. Als het over Christus gaat, dan zegt de Catechismus weer naar de Schrift dat hij is de enige Hogepriester. Niemand kon voor hem de daad verrichten, waartoe Hij kwam. Naar Gods recht was het uitgesloten. De eis van Gods recht was: Offeraar en offer tegelijk zijn. Het: 'zie, Ik kom, o God' schittert in Zijn Priester zijn op de aarde. Het 'Ik voor u' blijkt elke dag. Bijzonder aan het kruis. In Zijn triomfwoord 'het is volbracht' en in de daad van de Vader daarop, ligt besloten de betekenis van de Goede Vrijdag. Betaling. Verzoening, herstelling. Het heeft betekenis voor ons, wanneer het voor ons leeft en het verbindt aan de Hogepriester. Bijzonder aan Zijn priesterlijk werk is bidden tot en het voorbidden bij God de Vader. Welk een rijke woorden staan in Rom. 8:34 en Hebr. 7:25. Jezus pleit voor het aangezicht van Zijn Vader. Onophoudelijk. Christus is biddende in de hemel. Pleitend op het recht dat Hij door Zijn sterven aan het kruis voor Zich verwierf. En in Zijn opstanding volgde de erkenning door Zijn Vader. In Rom. 8:26 en 27 wordt gewezen op het pleiten van de Heilige Geest. Opvallend is dat hetzelfde werkwoord wordt gebruikt. Er zijn twee Pleitbezorgers: Jezus Christus pleit bij Zijn Vader in de hemel en de Heilige Geest op aarde in het hart van een bedelaar. Beide Pleiters kunnen en willen pleiten. Hebben we beide Pleiters nodig? Ook voor ons ambtelijk werk?

M.C. Tanis

Het gesprek tussen Christus en Nicodémus(1)

En er was een mens uit de farizeeën, wiens naam was Nicodémus, een overste der Joden (Johannes 3: 1)

Belangrijke bladzijde

'Het gesprek tussen Christus en Nicodémus ... is een van de belangrijkste bladzijden uit de hele Bijbel. Iemand kan zeer onkundig zijn in veel zaken van de godsdienst, en toch zalig worden. Maar onkundig te zijn in de dingen die in dit hoofdstuk behandeld worden, betekent: op de brede weg zijn die naar het verderf leidt'. Met deze woorden leidt de Engelse bisschop J.C. Ryle zijn behandeling van Johannes 3 in. Het zijn woorden die het grote belang van dit hoofdstuk onderstrepen.

Als de Heere het geeft, willen we de komende tijd naar dit belangrijke Bijbelgedeelte gaan luisteren.

Mens

De evangelist Johannes richt de aandacht in Johannes 3 allereerst op de persoon van Nicodémus. Drie dingen worden in vers 1 over hem verteld.

Johannes begint het hoofdstuk met de woorden: *'En er was een mens'*. Die woorden moeten we lezen tegen de achtergrond van de laatste verzen van het vorige hoofdstuk.

De evangelist heeft daar geschreven dat de Heere Jezus ter gelegenheid van het pascha in Jeruzalem is. Hij heeft er verschillende wonderen gedaan. Het lijkt erop, dat die wonderen ook vrucht hebben gedragen in het leven van de mensen: *'velen geloofden in Zijn Naam'* (vers 23). Toch lezen we vervolgens, dat *'de Heere Jezus Zichzelf hun niet betrouwde'*. De reden daarvoor geeft Johannes ook aan: *'omdat Hij hen allen kende ... want Hij Zelf wist wat in de mens was'*.

Direct daarna schrijft Johannes: *'En er was een mens'*. Het is alsof hij zeggen wil: Ook Nicodémus behoort tot de mensen in Jeruzalem, die de tekenen van de Heere Jezus hebben gezien. Ook hij heeft ook wel een bepaalde waardering voor de Heere Jezus. We zullen dat overigens ook uit zijn mond vernemen. Maar ook voor

Nicodémus geldt dat niets in zijn hart voor de Heere Jezus verborgen is. Christus ziet wat er in zijn hart is. En wat in zijn hart ontbreekt...

Farizeeër

Het tweede dat Johannes over Nicodémus vertelt, is dat hij tot de Farizeeën behoort.

De Farizeeën vormen voor ons geen onbekende groepering. We weten dat zij behoorden tot de rechtzinnige Schriftgeleerden, de theologen van die tijd. Ze hielden zich bezig met de bestudering van Gods Wet. Daarnaast hielden ze ook streng vast aan de overlevering van de ouden. Daarbij geloofden de farizeeën, dat een mens het Koninkrijk van God wel zou kunnen binnengaan, mits hij maar genoeg gehoorzaamheid aan Gods Wet in de praktijk had gebracht.

In reactie op de prediking en ook op de toenemende invloed van de Heere Jezus onder de schare, ontstaat er in de kring van de Farizeeën een steeds vijandiger houding tegenover Christus. Uiteindelijk blijken de Farizeeën zich te ontpoppen tot de felste tegenstanders van Christus.

Overste der Joden

Onze tekst vertelt nog iets over Nicodémus. Hij wordt ook *'een overste der Joden'* genoemd. Die uitdrukking betekent hier, dat Nicodémus lid geweest is van het sanhedrin. We zouden het sanhedrin kunnen aanduiden als de hoge raad in Israël, die zoveel macht had dat ze mensen ter dood kon veroordelen, al moest het vonnis uitgevoerd worden door de Romeinse overheid.

Als *'overste der Joden'* ontmoeten we Nicodémus verderop in het Johannesevangelie nog een keer. In hoofdstuk 7 treffen we de Joodse raad in vergadering bijeen. Er worden dan harde woorden gesproken over de Heere Jezus. In dat verband

lezen we dan, dat Nicodémus zegt: *'Oordeelt ook onze wet de mens, tenzij dat zij eerst van hem gehoord heeft en verstaat wat hij doet?'* In alle voorzichtigheid neemt Nicodémus het daar toch voor de Heere Jezus op.

Driemaal Nicodémus

Nog een derde keer ontmoeten we Nicodémus in het Johannesevangelie. Als de Heere Jezus gestorven is, en Jozef van Arimathéa naar Pilatus gegaan is met een verzoek om het lichaam van de Heere Jezus te mogen begraven, lezen we: *'En Nicodémus kwam ook (die des nachts tot Jezus eerst gekomen was), brengende een mengsel van mirre en aloë, omtrent honderd ponden in gewicht'*. Waar niemand van de discipelen of de familie van de Heere Jezus bij Zijn begrafenis aanwezig is, treffen we Nicodémus daar wel aan. De liefde van een Christus Die wel gestorven is naar Zijn menselijke natuur, maar Die ook leeft naar Zijn Goddelijke natuur, trekt hem naar het graf.

Wanneer we de drie Bijbelgedeelten hierboven (Johannes 3, 7 en 19) met elkaar vergelijken, ontdekken we hoe wonderlijk de Heere heeft gewerkt in het hart van Nicodémus. Hij was *'een mens uit de Farizeeën'*. Iemand die behoorde tot de verklaarde vijanden van Christus. Maar Christus overtuigt hem, onderwerpt hem, trekt hem tot Zich.

Dat predikt ons de zondaarsliefde van Christus. Hij zocht de zaligheid van hoeren en tollaren. Maar Hij bracht ook godsdienstige mensen tot bekering. Het predikt ons niet minder de macht van Christus. Want zelfs uit de kring van Zijn felste tegenstanders komen mensen op de knieën voor Hem. Hebben we Hem zo persoonlijk nodig gekregen?

A.J.T. Ruis

HET AANGEZICHT DER SCHAPEN

In een kerkdienst zijn alle ogen gericht op de voorganger. Allerlei aspecten van zijn preek komen ter sprake, als de kerk uit gaat. U begrijpt dat het voor de dominee niet altijd makkelijk is als hij zo in de schijnwerpers staat.

Maar hoe is dat eigenlijk omgekeerd? Hoe ziet de predikant de gemeente voor zich? Wat ziet hij zo al? Ook daarover is heel veel te vertellen. Wordt de prediker geïnspireerd door de luisterhouding van de kerkgangers? Het is misschien wel nuttig om daar ook iets over op te merken. Er zou veel meer nodig zijn dan de nu beschikbare ruimte in ons blad.

Ik verwonder me er vaak over dat mensen zo kunnen luisteren. Ds. Brons liet onlangs weten dat hij weer had geleerd te luisteren. Wij, predikanten, zijn dat niet gewend. Hopelijk gebeurt dat wel tijdens de bezoeken aan huis. Er zijn allerlei redenen waarom dominees slechte luisteraars kunnen zijn. Goede en minder goede.

Wat ik allereerst dus zie is de luisterende gemeente. In vroeger dagen ging het er soms ordeloos en oneerbiedig toe. De hoorders stonden, liepen in en uit en de dominee preekte door, ook als er honden tussen de mensen doorliepen. Dat is nu heel anders. U bent als kerkganger gewend in alle stilte en rust te luisteren naar de preek. Ik noem allereerst dus de aandacht waarmee bijna iedereen de woorden volgt. Dat is ook waar te nemen vanaf de preekstoel. Het is een grote stimulans voor de spreker om het Woord te bedienen. Hij heeft de leiding van de Heilige Geest nodig, maar hij is ook afhankelijk van de kerkgangers. Is er contact, is er begrip voor hetgeen gezegd wordt? Er kan oogcontact zijn met degenen die voorin de kerk zitten. Menig prediker zal dat contact ook zoeken. Hij zal de gezichten bezien of het Woord verstaan en begrepen wordt.

Dit is voor mij een punt van veel waardering. Het kan nog in deze tijd. Er zijn immers geluiden die zeggen dat de moderne mens maar heel kort geconcentreerd kan luisteren. Er zijn verder veel klachten over de verstaanbaarheid en de begripelijkheid van de preek. Er worden veel pogingen ondernomen om het Woord te versimpelen. Je bent dan dankbaar dat er nog elke zondag een gemeente is die aandacht heeft voor het Woord. Verder merk je ook dat het niet alleen maar een houding is. Soms geven hoorders ook blijk van meedenken en mee"preken". Er zijn meerdere Bijbels met verklarende aantekeningen in omloop die ook worden meegenomen naar de kerk. Dat vergemakkelijkt het meedenken. Over schrijvende gemeenteleden hoor ik verschillend spreken, maar ik zie er toch eveneens een teken in dat iemand poogt de lijn vast te houden en de preek mee naar huis te nemen.

Naast deze betrokkenheid die een gemeente uitstraalt, zijn er natuurlijk ook minder inspirerende signalen. Iemand kan er zijn maar zijn blik verradt een bepaalde afwezigheid. Dat kan kenbaar worden op verschillende manieren. Maar je ziet het soms duidelijk dat iemand elders vertoeft met zijn gedachten. Het kan nog erger: iemand kan soms ongeïnteresseerd zijn plaats bezetten, al komt dat niet vaak voor. Maar je kunt er last van hebben als iemand bij momenten wegdukt en er dus

niet bij is. Een gemeente beseft nauwelijks hoeveel hinder de predikant ondervindt van allerlei signalen die afleiden of die een zekere desinteresse verraden. Het kan af te lezen zijn van iemands gelaat als hij met vraagtekens een zekere ongenaakbaarheid toont.

Dat kan dan allemaal zo zijn, maar dat doet niets af van het feit dat een gemeente op veel plaatsen ons lankmoediglijk hoort.

Een heel andere vraag is wat er nu werkelijk overkomt van de preek. Is er werkelijke heilbegeerte en is er ook honger in de bank naar het Woord? Komen de kerkgangers met zielsvragen, waarop zij een antwoord verwachten? Zijn er die leven bij de gedachte van de psalmist die zei: Zeg Gij tot mijn ziel: "Ik ben uw Heil"? Dat is minder makkelijk waar te nemen. Je ziet soms een kerkganger met genoeg luisteren, maar dat zijn er niet zichtbaar veel. De emotie lijkt zich te verschuilen achter een masker. Ik las laatst de typering van een maskerade. Er is heel veel schijn in de kerk. We houden allemaal voor onszelf onze stand op, maar we zouden ons niet graag blootgeven in ons gemis of onze onverschilligheid of onze verlegenheid. Dat zou wel erg zijn. Maar er ligt een kern van waarheid in. We zitten er dan allemaal wel correct en keurig bij, maar de werkelijke nood of het ontbreken van die nood wordt verhuld. Deze vragen moeten ons wel bezig houden. Ook ons als predikanten. Ze houden je ook bezig aan het einde van de preekzondag als je weer naar huis rijdt. Wie heeft onze prediking geloofd? We kunnen er toch niet genoeg aan hebben als alles weer goed gegaan is en de diensten weer voorbij zijn? Ik heb er geen idee van hoe deze percentages liggen, mede ook omdat een emeritus geen eigen gemeente heeft en dus ook minder feedback krijgt. En dan is er tenslotte nog het onbestemde gevoel dat je op de kansel kunt hebben. Dat kan positief of negatief uitpakken. Er kunnen onzichtbare geestelijke lijnen lopen vanuit de bank naar de kansel en omgekeerd. Je kunt echt aanvoelen en waarnemen als er echt geestelijk contact is. Dat is de mooiste stimulans die je kunt waarnemen. Het kan ook zijn dat er een sfeer hangt van de sleur en van ruis op de lijn. Dat is soms tijdens diensten op de Kerstdagen het sterkst: je voelt dan dat de mensen allemaal wat meer leven bij de sfeer van de dag. Tenslotte: ook de engelen zijn in de kerk aanwezig. Hoe zullen zij de preek en de ontvangst beoordelen? Kan er blijdschap in de hemel zijn? Moge de Heere Zelf het antwoord geven op deze vragen tot bemoediging van spreker en hoorders.

P. Roos

*Zo zijt gij dan niet meer vreemdelingen en bijwoners,
maar medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods.
Efeze 2:19*

Lodenstein begint de preek over bovenstaande tekst op deze wijze: “Het is ten hoogste nodig dat wij soms mediteren over de gestalte van een christen, want wij worden gewend de gehele dag waan- christenen, burgerlijke mensen, aan te zien voor goede christenen, omdat zij gedurig voor onze ogen zijn. Momenteel komt mij voor om de staat van een christen in het algemeen te overdenken.”

Het gaat in bovenstaande tekst over christenen uit de heidenen afkomstig. Efeze was een Griekse stad, waar het Evangelie was verkondigd en velen hadden door het geloof het Evangelie aangenomen. De heidenen zien de daden des Heeren van veraf, de christenen uit de heidenen zien Gods daden van nabij. De Heilige Geest onderwijst hen. Zij delen in de leiding en de voorzienigheid van de Vader. De Heere maakt hen in tegenspoed geduldig en in voorspoed dankbaar. Zij zijn leden van één lichaam. Zij zijn vrij van alle beschuldigingen door het werk van de Zaligmaker. Zij zijn vrij van alle dienstbaarheid en slavernij, zij zijn vrijgekocht. “Hij is geen dienstknecht meer van de wereld, noch van het vlees, maar hij is een vrijgekochte en vrijgelatene en hoeft niemand meer te dienen. Daarom zegt de apostel: ‘Gij zijt duur gekocht; wordt geen dienstknechten der mensen (1 Kor. 7:23).’” Zij zijn vrij van schulden. Zij hebben de gemeenschap der heiligen. Zij moeten tot eer van God spreken en heilig leven. Zij gehoorzamen de geboden van hun Koning. De vijanden van de Koning zijn hun vijanden. Zij vertrouwen op hun Koning. Zij zijn “huisgenoten Gods.” De Heere heeft hen afgescheiden van alle anderen. Het geldt wat staat in 2 Kor. 6:18 ‘En Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de HEERE, de Almachtige.’ De ware christenen zijn huisgenoten Gods. De Vader van het huis Gods is de Heere van hemel en aarde. De oudste en eerstgeborene van dit huis is de Heere Jezus. De kinderen Gods zijn onze broeders en zusters. De Heere zorgt heel goed voor dit huisgezin. De Heere geeft alles wat nodig is voor de ziel. De Heere geeft geestelijk voedsel, geestelijke spijs en drank, namelijk het vlees en bloed van Christus. De Heere zorgt ook voor hun lichaam. Gods kinderen hoeven dan ook niet bezorgd te zijn. De Heere beschermt Zijn kinderen voor alle kwaad. Hij is een vurige Muur rondom. Zij zijn Gods oogappel. Dat betekent niet altijd uitwendige redding van het kwaad. “Als een christen maar weet door het licht van boven, dat God goed, wijs en machtig is, dan is hij zorgeloos in die bescherming en zegt: ‘Want Uw goedertierenheid is beter dan het leven’ (Ps. 63:4).” Wie in dit huis is, geniet de onderwijzing van de Vader door

het Woord. Zij die levend gemaakt zijn, zien de Heere Jezus. Zij leren God en Christus kennen. Zij zijn uit God geboren. Zij dragen het beeld van God. Zij zullen met Abraham, Izak en Jakob aanzitten in het koninkrijk Gods met al de heiligen. De staat van een christen is heerlijk. Hij heeft de Heere tot zijn Overste en Koning, aan Wie hij zich onderwerpt. Zij zullen de Koning zien in Zijn schoonheid. Zij horen de Koning in Zijn wijsheid. Zij ondervinden de goedheid van die Koning. De Heere beschermt en bewaart hen. Gods kinderen spreken goed over hun Vader. Het doet pijn als de naam van de Vader onteerd wordt. “U moet vertrouwelijk zijn met de Vader. Want deze Vader is niet stuurs of wreed. Daarom zeiden de vrienden van Job: ‘Gewen u toch aan Hem en heb vrede (Job 22:21).’ En dat door heilige oefeningen als mediteren, heilige gedachten, gebeden, belijdenis van zonden, vernieuwing des geloofs, enzovoorts. Het is waar: de Heere moet ons komen opzoeken voordat wij vertrouwelijk met Hem zijn. Maar wij moeten weten, dat het toch onze plicht is. En wij zouden er voor moeten zorgen thuis te zijn en op de Heere te wachten. Maar nu is men veeltijds bezig met andere dingen, met het opsieren van zichzelf, met het vergaderen van goederen, enzovoorts.” Ware christenen moeten acht geven op de woorden van de Vader. ‘Mijn zoon, vergeet mijn wet niet, maar uw hart beware mijn geboden (Spr. 3:1).’ De Bijbel moet ijverig gelezen worden en de samenkomsten dienen bijgewoond te worden. De Vader wordt verheerlijkt in veel vrucht dragen. De wandel dient naar Gods Woord te zijn. “Wat is er een zuiverheid in God. En hoe heilig behoorden wij te zijn.” Er moet bewogenheid zijn met de medemens. Er dient liefde tot de vijand te zijn. “Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief; zegent ze, die u vervloeken; doet wel dengenen, die u haten; en bidt voor degenen, die u geweld doen en die u vervolgen; Opdat gij moogt kinderen zijn uws Vaders, Die in de hemelen is; want Hij doet Zijn zon opgaan over bozen en goeden, en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Want indien gij liefhebt, die u liefhebben, wat loon hebt gij? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde? En indien gij uw broeders alleen groet, wat doet gij boven anderen? Doen ook de tollenaars niet also? Weest gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is.’ (Matth. 5:44-48).” Er moet onderlinge liefde zijn tussen Gods kinderen. “Zouden wij niet alles wat wij hebben over moeten hebben voor het algemeen belang? Wat zou er dan een gemeenschap zijn van troost en roem. Wij zouden van al het onze graag moeten afzien omwille van onze naasten. Immers, deze dingen worden vereist van de huisgenoten Gods. Amen.”

A.van Heteren

Kan ik daar wel heen?

Een jonge man uit onze kringen heeft zich niet lang geleden aangesloten bij een evangelische gemeente en zich over laten dopen. Anderen in zijn familie hebben daar veel verdriet van. De jonge man is gehuwd en gauw vader en dan zal hun kind in plaats van gedoopt worden opgedragen, zoals dat dan heet.

De vraag die ik toegezonden kreeg gaat niet over de kinderdoop en de grootdoop, want onze geachte brievenbode staat volledig achter de (leer van de) kinderdoop. Gelukkig, want dat hoort ook zo. Het verwachte kind zal de kinderdoop dus niet ondergaan, maar in een samenkomst van de gemeente wel opgedragen worden aan de Heere. Ook over dat opdragen gaat de vraag niet, want ook dat wordt afgekeurd. En terecht. Het heeft er alle schijn van dat men bij het afwijzen van de kinderdoop toch een bepaalde leegte probeert op te vullen. Maar waar de vraag dan wel over gaat? Of de bezwaarde ouders, c.q. grootouders die dienst waarin het kind wordt opgedragen wel kunnen bijwonen. Dat is geen gemakkelijke vraag als de band goed is en je je kinderen en kleinkinderen hartelijk lief hebt. Wat te doen, zeker nu je als familie hoogtijdagen altijd samen beleeft! Er zullen onder onze lezers ook wel mensen zijn die met de vraag: er naar toe gaan of niet, bijvoorbeeld bij een crematie, geworsteld hebben. Wat zullen we er van zeggen? Ik zou er in de eerste plaats dit van zeggen. Of je besluit er heen te gaan of niet, zeg tegen je kleinkinderen dat je het met hen absoluut oneens bent en er groot verdriet van hebt. Als je dan toch om, laten we zeggen emotionele redenen besluit er heen te gaan, dan weten zij dat uw aanwezigheid geen goedkeuring van hun gedrag inhoudt. En als u er niet heen kunt of wilt gaan, dan weten uw (klein-) kinderen ook waarom u weg blijft. In ieder geval moet het met hen besproken worden. Dat is op zichzelf al moeilijk, maar u moet bedenken dat zij van die moeilijkheden die u ervaart zelf de schuldige zijn, niet u.

Er zijn ook ouders die het moeilijk vinden om de leer van de kinderdoop aan hun kinderen uit te leggen. Nu is er veel over dit onderwerp geschreven. Het is dus wellicht aan te raden je erin te verdiepen of je kinderen een boek hierover te geven. Ik heb wel meer in de vragenrubriek het boek van onze ds. G.R. Procee over de kinderdoop aanbevolen. In dat boek wordt op een bijbelse en duidelijke wijze over de kinderdoop geschreven.

Maar als u vraagt wat ik persoonlijk zou doen? Ik zou er zelf niet over peinen om een dergelijke dienst bij te wonen. Het evangelische gedachtegoed is niet bepaald het mijne. We moeten ons verre houden van het remonstran-

tisme, dat ook in onze dagen nog springlevend is. Ik hoorde van een dienst waarin ook een kind werd opgedragen, en niet gedoopt omdat men vindt dat men zich pas na een persoonlijke geloofsbelijdenis kan laten dopen. Maar het kind werd ondertussen wel al een parel in Gods hand genoemd. Hoe kan dat? Wat bedoelt men daarmee? Het komt ook onder ons wel voor hoor. Dan wordt op het geboortekaartje al gezegd dat het kind een parel in Gods hand en een schaapje van de Herder is. Dat kan toch niet? Moet een mens niet eerst worden wedergeboren? En wat vooral kwalijk te nemen is dat men geen oog heeft voor de bijbelse verbondsgedachte. In het verbond komt de Heere tot ons. Hij is de Eerste. Geen mens komt tot God als eerste. Om u te zijn tot een God, zegt de HEERE. Alles gaat van Hem uit. En dat moet ook omdat we ellendige, verloren zondaren geworden zijn, die in ons bondshoofd Adam tegen God hebben gekozen en niet van plan zijn om op enige tijd tot de Heere weder te keren. Als God ons door Woord en Geest te sterk wordt komt er een onberouwelijke keuze in het hart. Zijn we dan geen verantwoordelijke schepselen? Jazeker. De Schrift roept ons overal op om de Heere te zoeken. Maar God komt niet met die oproep omdat Hij weet dat er ook mensen zijn die graag de Heere zoeken! Maar wel om op Gods rechtvaardige eis te wijzen. Hij heeft het recht om ons terug te roepen. En wij de plicht om die roepstem te gehoorzamen. Die eis moet ons uitdrijven naar de Heere. En Hij is de God van Psalm 81 vers 12.

Ik zeg het wel eens tegen mijn catechisanten: als je mensen hoort spreken over de Heere en Zijn dienst moet je opletten of ze het over zichzelf hebben, hun keus, hun geloof, hun beslissing, of over de Heere en Zijn werk. Met die laatste wil ik leven en sterven.

K. Hoefnagel

Laat u met God verzoenen! (3)

Onze ouderen herinneren het zich nog wel: het uitbreken van opnieuw een oorlog in Israël, in oktober 1973. Na de voor Israël zo succesvolle Zesdaagse oorlog in juni 1967, stonden de Joden opnieuw voor een grote overmacht aan vijanden. Die oorlog is genoemd naar Jom Kippoer, de Grote Verzoendag, de dag waarop Egypte en Syrië Israël aanvielen.

Om die aanduiding 'Jom Kippoer' gaat het me op dit moment. Zoals u zult begrijpen zijn dit Hebreeuwse woorden. Letterlijk: dag van verzoening. Het woord 'verzoenen' dat we in het Oude Testament regelmatig aantreffen, is in de allermeeeste gevallen de vertaling van het werkwoord 'kipper'. De betekenis ervan kan niet makkelijk met één woord worden weergegeven. Een sprekend voorbeeld is Jakob, die door geschenken probeert Ezau met zich te verzoenen [Gen. 32: 20]. Tegenover Ezau's boosheid tracht Jakob iets anders te stellen, iets dat tegenwicht zal bieden. Een ander voorbeeld lezen we in Exod. 32: 30. Israël heeft tegen de Heere gezondigd door het gouden kalf te aanbidden. Nu zal Mozes tot de Heere gaan. Hij zegt tot het volk: "Misschien zal ik een verzoening doen voor uw zonde." We weten welk voorstel Mozes aan de Heere doet. "Delg mij uit Uw boek" [Exod. 32: 32]. Mozes biedt dus zijn eigen leven aan in ruil voor dat van het volk. Uit deze en andere teksten blijkt dat 'kipper' een handeling is die verricht wordt om een persoon of een situatie te redden. Die handeling bestaat in het geven van een 'kofer', een middel ter verzoening dat vervangingswaarde biedt. Een betaling dus als het ware.

Deze zelfde gedachte is ook de achtergrond van de ceremonie op de Grote Verzoendag, door de Heere ingesteld. Nu betreft het de verhouding tot de Heere. Die verhouding is door de zonde verstoord. Het verzoeningsmiddel, het betalingsmiddel dat door de Hee-

re wordt aangenomen, blijkt nu het bloed van offerdieren te zijn. Een belangrijke tekst in dit verband is Lev. 17: 11. Daar lezen we als een woord van de Heere Zelf: "De ziel van het vlees is in het bloed. Daarom heb Ik het u op het altaar gegeven, om over uw zielen verzoening te doen. Want het is het bloed, dat voor de ziel verzoening zal doen."

Twee dingen vallen hierbij op. Het eerste is dat de weg van verzoening niet uitgaat van het volk, niet van de mens, maar dat God Zelf de initiatiefnemer is. Lees nog maar eens: "Ik heb het u (...) gegeven..." Let wel: de Heere is in dezen de beledigde Partij. De mens heeft gezondigd. Is welbewust afgeweken van de weg ten leven die de Heere had aangewezen. In niets is de heilige God verplicht tot verzoening met deze zondige mens. Maar nu gaat het van Hem uit. "Ik heb..." Dat is het eerste. En vervolgens: de Heere eist bloed... En 'bloed' is 'leven'. Het betaalmiddel waarmee de Heere genoeg doet is bloed, leven. In het Oude Testament waren dat de offers die in het heiligdom – aanvankelijk de tabernakel, later de tempel in Jeruzalem – werden gebracht. In Hebr. 9: 22 wordt deze werkelijkheid als volgt samengevat: "Zonder bloedstorting geschiedt geen vergeving." Verzoening en voldoening-door-bloedstorting zijn dus onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Zo wilde de Heere het. Nu is de vraag: wil Hij dat nog steeds?

Tot nu toe zagen we iets van het begrip 'verzoening' in de taal van Israël. Maar, zo kan de vraag luiden, is dat in het Nieuwe Testament ook zo? Geldt die notie van betaling ook in de boodschap van het evangelie aangaande Christus? Nu wordt het een beetje ingewikkelder. Want het Grieks van het Nieuwe Testament kent twee verschillende woorden voor 'verzoening'. Het ene is 'hilasmos'. Het wordt gebruikt door Johannes in zijn eerste algemene

zendbrief: "Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de rechtvaardige, en Hij is een Verzoening voor onze zonden" [2: 1,2 en 4: 10]. Het is een woord dat dicht bij de praktijk van het heiligdom staat, dus van de offerdienst. Het woord waarmee het verzoendeksel op de ark wordt aangeduid, is verwant aan 'hilasmos' [Hebr. 9: 5]. Min of meer hetzelfde woord lezen we in Lukas 8: 13, waar de tollenaar bidt: "O God, wees mij, zondaar, genadig!", of letterlijk: "... wees met mij verzoend." Bevond de tollenaar zich niet op het tempelplein, dichtbij bij de offerplaats van de verzoening? Doet hij daarop niet een beroep?

Het andere, meest gebruikte, woord voor verzoening in het Nieuwe Testament is 'katallagè'. De betekenis is iets anders. We zouden kunnen zeggen: bij 'hilasmos' wordt een offer gebracht en de toorn gestild door de gave van een betaalmiddel ter verzoening. Bij 'katallagè' wordt de relatie hersteld. Voorbeelden van het gebruik van dit laatste woord zijn: Rom. 5: 10v. en 11: 15; 2 Kor. 5: 18v. Belangrijk in dit woord is het element van de plaatsvervangende. Zo bijvoorbeeld in Rom. 5: "Want indien wij vijanden zijnde, met God verzoend zijn door de dood Zijns Zoons, veel meer zullen wij verzoend zijnde, behouden worden door Zijn leven." Het evangelie van de verzoening in een notendop. Niet zonder goede grond heeft Maarten Luther hierin het element van de ruil ontdekt: Christus neemt de dood van de Zijnen op Zich en zo schenkt Hij aan hen het leven.

Samenvattend voor dit keer. Beide, Oud en Nieuw Testament, prediken ons: 1) dat verzoening alleen mogelijk is door voldoening, en 2) dat deze voldoening geschiedt door het offer, ofwel plaatsbekleding. Vraagt ge Zijn Naam? Zo weet dat Hij de Christus heet!

J.M.J. Kieviet

P E R S BERICHT

WERKGROEP OUDERSENFAMILIERONDOM

De werkgroep is opgericht vanuit de behoefte aan onderling contact van mensen, die met homofilie worden geconfronteerd in het gezin en/of familiekring. Wanneer wij hiermee te maken krijgen, komen we voor allerlei vragen te staan. De hoofdvraag is vaak: Hoe moeten we met onze zoon/dochter die anders geaard is omgaan? Het doel van de werkgroep is om elkaar daarin tot een hand en een voet te zijn. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om standpunten op te rekken of ter discussie te stellen. We nemen de Bijbel als uitgangspunt voor ons spreken en denken over seksualiteit en dat het scheppingsgegeven ons laat zien dat het huwelijk bedoeld is voor twee mensen van verschillend geslacht. Meer informatie kunt u vinden op de website: www.oudersenfamilierondom.nl

We beleggen regionale bezinningsavonden voor ouders en familieleden van mensen met een andere geaardheid. Regio Randstad vrijdag 3 februari 2017, 20:00 uur. Regio Zuid/West vrijdag 10 februari 2017, 19:30 uur. Regio Noord/Oost vrijdag 24 maart 2017, 19.30 uur. Inloop vanaf 19:00 uur. De locaties worden bekend gemaakt aan diegenen die zich hiervoor hebben aangemeld. We heten u alvast hartelijk welkom op deze avond. Aanmelden kan door een email te sturen naar oudersenfamilierondom@kliksafe.nl.

BOEKBESPREKINGEN

Maarten Luther, Tot dienst aan God, teksten over opvoeding en onderwijs, gebonden, 253 blz., € 12,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-94-0290-1498.

In dit boekje zijn 300 citaten van Luther verzameld en in het Nederland vertaald. Karla Boersma, projectleider van het internationale platform Refo500 heeft de citaten verzameld en vertaald. Nieuw voor

de tijd waarin Luther leefde was de aandacht die Luther heeft voor het kind als kind. Kinderen zijn anders dan volwassenen en moeten daarom op een aparte manier benaderd worden, passend bij hun eigen mogelijkheden. Volgens Luther begint de opvoeding van het kind thuis in het gezin. Het leven thuis was een maatschappij in het klein. Luther spreekt over de huiselijke overheid. Vader en moeder moeten hun kinderen wijs regeren. Volgens Luther gaat het in het onderwijs om kennis van de Bijbel met het oog op een leven naar Gods wil en gebod. Uiteraard moeten kinderen lezen en schrijven leren, maar vooral leren wat er in de Bijbel staat. Enkele citaten willen we doorgeven. We lezen op blz. 21 over moederliefde het volgende: "De liefde van een moeder is veel sterker dan alle viezigheid en korsten van een kind. Zo is ook de liefde van God voor ons veel sterker dan onze vuilheid en onreinheid. Dus, hoewel wij zondaren zijn, verliezen

wij het kinschap niet vanwege onze vuilheid en we vallen ook niet vanwege onze zonden uit Zijn genade." Op blz. 25 lezen wij: "Kinderen zijn een kostbare en eeuwige schat en God heeft de ouders bevolen die te bewaren, zodat de duivel, de wereld en het vlees hem niet kunnen stelen en doden. Bij de dood en op de jongste dag zal hier ernstig rekenschap van worden gevraagd." Tenslotte nog een citaat dat gaat over de grote waardering die Luther voor schoolmeesters had. We lezen op blz. 131: "Maar ik, als ik zou kunnen of moeten stoppen met het predikambt en andere zaken, dan zou ik geen ambt liever hebben dan schoolmeester of leraar van jongens te zijn. Want ik weet dat dit beroep naast het predikambt het nuttigste, belangrijkste en beste is." Ook is de levensloop van Luther met jaartallen opgenomen. Het is een mooi boekje met citaten van Luther voor weinig geld.

Ada Schouten- Verrips, Een herdersjongen die dominee werd, gebonden, 89 blz., € 8,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2777-9.

Dit boekje is bestemd voor kinderen vanaf 11 jaar. Op eenvoudige wijze wordt beschreven hoe de Heere een eenvoudige schaapherder tot herder en leraar van mensen heeft gesteld. Een goede zaak dat onze kinderen dit lezen.

Laura Zwoferink, In het begin schiep God de hemel en de aarde, gebonden, 29 blz., € 4,90, ISBN 978-90-331-2768-7. In de stal van Bethlehem, gebonden, 29 blz., € 9,90, ISBN 978-90-331-2767-0.

Uitgeverij Den Hertog, Houten.

De mooie illustraties bij de Bijbelverhalen zijn van Peter Nuyten. Vanaf 4 jaar kunnen deze boekjes worden voorgelezen, vanaf

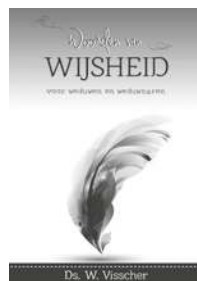
7 jaar kunnen zij zelf door de kinderen gelezen worden. Aan het eind van elk hoofdstuk staan vragen om zelf over na te denken of om samen over te praten.

P. de Zeeuw JGzn, Maarten Luther, de hervormer van Duitsland, bewerkt door M.J. Ruissen, gebonden, 176 blz., € 14,95 (voor abonnees op de De Zeeuw serie € 9,95.) Uitgeverij 'De Ramshoorn' Goes, ISBN 978-94-6115-0974.

Uitgangspunt voor dit boek is het boek van P. de Zeeuw getiteld 'De mijnwerkersjongen van Mansfeld.' Uit andere boeken van de Zeeuw

zijn zaken toegevoegd en verbeteringen zijn doorgevoerd. Het nu verschenen boek behandelt het leven van Luther vanaf zijn jeugd tot aan zijn overlijden. Het boek zal in het herdenkingsjaar van het begin van de reformatie in 1517 zeker zijn weg wel vinden.

Ds. W. Visscher Woorden van wijsheid voor weduwen en weduwnaren, gebonden, 109 blz., € 9,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-94-6278-8855.

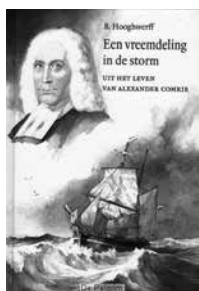
De auteur, die zelf weduwnaar is, heeft een inhoudsrijk boekje geschreven, allereerst

bestemd voor weduwen en weduwnaren. De eigen beleving klinkt erin door. Neem en lees.

Matthew Henry, Al 't schepsel moet hem prijzen, dieren uit de Bijbel, 135 blz., €16,95, Uitgeverij 'De Ramshoorn' Goes, ISBN 9789461150950.

Bij elk dier wordt een korte toelichting vanuit de Bijbel gegeven, daarna meditaties van Matthew Henry, vervolgens gespreksvragen die betrekking hebben op de meditaties en gedichten van R. Hoogerwerf- Holleman. De illustraties zijn van Henk van den Brink. Het mooi uitgevoerde boek kan als meditatiebundel gebruikt worden, in het gezin of op een vereniging, het hele jaar door. Elke week kan een dier behandeld worden.

B. Hoogwerff, Een vreemdeling in de storm, uit het leven van Alexander Comrie, gebonden, 62 blz., € 8,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-311-2794-6. Voor kinderen vanaf 9 jaar is dit boekje geschreven. Het is gebaseerd op historische feiten. In kort bestek wordt een overzicht van het leven en de arbeid van Comrie gegeven.

Het Evangelie ook voor hén!

Stort uw gift op:
NL 02 INGB 0000 320 666
t.n.v. Stichting China
Hartelijk dank.

Postbus 1150 | 3900 BD Veenendaal

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 21 februari 2017. Kopij graag binnen donderdag 9 februari.

Ds. M.C. Tanis

Onze voorzitter, ds. M.C. Tanis mocht de leeftijd van 88 jaar bereiken. Hij mag nog samen zijn met zijn vrouw. Hij mag nog geregeld voorgaan in de kerken en zijn bijdrage leveren voor ons blad. De Heere gedenke hem met zijn vrouw en allen die lief en dierbaar zijn bij het klimmen der jaren. Van harte Gods zegen in alle opzichten toegewenst in het nieuwe levensjaar.

Schipperscontactdag

D.V. zaterdag 18 maart Krooswijkhof, Singel 184-186, Dordrecht. Spreker: dhr. W.R. van Vliet, directeur van enkele schippersinternaten.

Onderwerp: 'Schippersinternaten vroeger en nu.'
10 uur koffie, 10.30 opening. Er wordt voor een broodmaaltijd gezorgd.

AvH

Vakantie en rust in de prachtige Eifel!

Tel. 0049-6594258990 en
www.huizesolagratia.nl

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand**.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@klikSAFE.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 24,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 25,-per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

WAT IS UW ENIGE TROOST, BEIDE IN LEVEN EN STERVEN?

In Duitsland wordt deze vraag nauwelijks meer gesteld op de kansels. Helpt u ons mee om deze zuivere leer in het Duitstalige gebied weer bekend te maken?

Zie onze website www.svvhed.org voor informatie. Of bel 0345 - 58 08 10, ook voor een presentatie.

Voor giften: NL35 ABNA 0548 9879 20.

TE HUUR:

week 18 t/m 41 en week 43 t/m 52

ons nieuwe en ruime chalet in
oud-Woudenbergse stijl.

Op camping de Heigraaf in een
rustige hoek met vrij uitzicht.

Info: 0184-421132 / 06-13552033

TE HUUR:

11-07 t/m 26-07

ons ruime herenhuis met grote
kindvriendelijke tuin te Sliedrecht.

Prachtig uitzicht over rivier de Merwede
en de Biesbosch.

Info: 0184-421132 / 06-13552033

ISAAC DA COSTA
STEUNFONDS ISRAËL

Steun jongeren in het Israëlijsche leger

Purim-actie 2017

Joods-christelijke jongeren hebben net als iedereen in Israël enkele jaren dienstplicht. Het Steunfonds Israël stuurt jaarlijks 250 Purimpakketten naar deze jonge mensen. Dat bemoedigt hen op vaak eenzame posten. Helpt u mee? Wij zijn voor hen afhankelijk van uw gift!

NL91 RABO 0395 219 582 | www.dacostafonds.nl

Begravenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen

Hardinxveld-Giessendam	Dordrecht e.o.	Waardenburg
0184 - 61 11 54	078 - 641 27 40	0418 - 65 20 39
 H. de Jongh	 D.D.E. Meliester	 M.K. Ligthart
		 A.J. van Lieburg

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

www.begravenisondernemingdejongh.nl

HARKES
Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begravenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR. Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN
begravenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar
(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Vraag vrijblijvend het boekje "Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl